

Annika Magnusson
Utvecklingsledare Kultur och fritid

annika.magnusson@ekero.se

Fortsatt arbete med aktivitetsbyrån, ungas mötesplatser, inflytande och delaktighet, från 2018

Dnr KFN17/80-609

Innehåll

Fortsatt arbete med aktivitetsbyrån, ungas mötesplatser, inflytande och delaktighet, från 2018.....	1
Dnr KFN17/80-609.....	1
1. Bakgrund till ärendet.....	2
2. Sammanfattning.....	2
3. Inledning.....	4
4. Förslag till ny organisation för Aktivitetsbyrån och till ersättningslokaler för Fabriken.....	4
5. Ytterligare förstärkning av ungas mötesplatser.....	6
6. Ungas involvering under våren 2018, inför beslut om Aktivitetsbyråns framtid.....	7
6.1 Vad säger unga i kommunen om:.....	7
Mötesplatser.....	7
Inflytande och delaktighet.....	7
7. Kultur och fritidskontorets erfarenheter och samlade kunskaper från tiden med Aktivitetsbyrån samt Fabriken.....	8
8. Kultur och fritidskontorets slutsatser om ungas mötesplatser- 9	9
Ungas mötesplatser 2018.....	10

- 9. Yttre faktorer som påverkar beslut om fortsatt arbete..... 11**
- 10. Bakgrund och historik till Aktivitetsbyrån och Fabriken..... 12**

1. Bakgrund till ärendet

Kultur och fritidsnämnden har uppdraget att skapa tillgång till mötesplatser för unga, samt arbeta för ungas inflytande och delaktighet. Dessa uppdrag har delvis omhändertagits genom Aktivitetsbyråns verksamhet och Fabrikens lokaler. Övriga arbetssätt är att arbeta med frågorna genom kulturskolan, fritidsgården, biblioteket och genom föreningslivet.

I december 2017 fick Nämndkontoret Kultur och fritid i uppdrag av nämnden att utreda hur Aktivitetsbyråns framtida uppdrag ska se ut och omhändertas, samt återrapportera detta till nämnden i juni 2018 (Dnr KFN 17/80-609).

Anledningen till uppdraget är att nämndens avtal med Studieförbundet för drift löper ut i juni 2018. Skanska har dessutom under hösten 2017, sagt upp hyresavtalet för lokalen Fabriken för samma tidpunkt, vilket medför att ersättningslokaler behöver tas fram.

Vidare sammanfaller tidpunkten med att kultur- och fritidsnämnden över går till förvaltningsorganisation. I den nya organisationen ska en ny verksamhet inrättas med uppdraget att stötta civilsamhällets/ föreningslivets utveckling och verksamhet i kommunen.

Det faller sig därmed naturligt med ett nytt ställningstagande kring fortsatt drift och inriktning av Aktivitetsbyrån. Inför ställningstagandet har ungas synpunkter inhämtats i form av fokusgruppsintervjuer och webbenkäter, våren 2018. Vidare ligger tidigare gjorda undersökningar och erfarenheter till grund för presenterat förslag.

2. Sammanfattning

Kultur och fritidskontoret fick i december 2017, uppdrag av nämnden att se över Aktivitetsbyråns fortsatta verksamhet samt hur Fabrikens lokaler kan ersättas från och med hösten 2018. Kontoret föreslår att Aktivitetsbyrån övergår från Studieförbundet till kommunal regi och att Fabrikens lokaler ersättas med befintliga lokaler inom kommunens lokalbestånd.

Aktivitetsbyråns huvudsakliga uppdrag är att möjliggöra ungas initiativ och delaktighet och samverka med andra aktörer för att åstadkomma ett fritidsutbud för unga. Kontoret föreslår att detta uppdrag kvarstår men övergår till den nya verksamheten "idélabbet", som startar under september 2018.

Vidare föreslås att delar av Aktivitetsbyråns uppdrag (musik och studiocoach) övergår till Kulturskolan och fritidsgården. På så vis omhändertas samtliga delar av Aktivitetsbyråns uppdrag i befintlig organisation.

Fabrikens studio och-replokaler föreslås att förläggas i Ekebyhovsskolans byggnad. Danslokalen föreslås ersättas av framförallt Sanduddens skolas rörelserum som har dansverksamhet som första prioritet.

De lokaler som i dagsläget inte kan ersättas är spelningslokalen och café/uppehållsdelen. De senaste åren har dock spelningslokalen inte använts för spelningar. Cafédelen har inte heller nyttjats som ett ungdomscafé utan har varit en plats för möten.

Kultur och fritidskontoret bedömer att konsekvenserna för *Aktivitetsbyråns* målgrupp och nyttjare blir små, eller obefintliga eftersom samtliga delar av Aktivitetsbyråns uppdrag kvarstår men övergår till andra uppdragsgivare. Uppdraget att stötta ungas initiativ och delaktighet förblir oförändrat.

Genom att förlägga Aktivitetsbyrån i den kommunala organisationen och nyttja befintliga resurser ser Kultur- och fritidskontoret både samverkansvinster och bättre resursutnyttjande. Kontoret ser att omorganisationen kan innebära att resurserna för Aktivitetsbyrån når fler.

Unga har uttryckt ett behov av att lättillgängliga mötesplatser finns på kvällar och helger. Likaså har unga uttryckt behov av attraktiva mötesplatser i utemiljö som parker, bänkar och belysning. Planer finns att under kommande år bygga sådana mötesplatser i Ekebyhovsdalen.

Nämndkontoret Kultur och fritid föreslår att det fortsatta arbetet för ungas mötesplatser utgår ifrån ställningstagandet;

- Att resurserna för mötesplatser ska nå så stor del av målgruppen som möjligt, vilket innebär aktivt tillgängliggörande av befintliga mötesplatser.
- Flera olika mötesplatser behövs för att möta det varierade behov som finns.
- En förståelse för att nya mötesplatser kan uppstå och gamla försvinna.

- Det behövs stöd /resurser för att nya mötesplatser ska kunna uppstå när behovet finns.
- Vi ska utgå ifrån befintliga mötesplatser och tillgängliggöra dem för fler.
- Nya mötesplatser ska finnas med i planeringen för kommunens stadsplanering.

För att konkretisera arbetet med ungas mötesplatser behövs en sammanhållen organisation där samtliga ungdomsverksamheter (kommunala och ideella) ingår och finns delaktiga. Kontoret föreslår att idélabbet får uppdraget att vara en kontaktyta för samtliga verksamheter som bedriver fritidsaktiviteter för unga.

3. Inledning

Aktivitetsbyrån är en verksamhet för unga i åldern 15-23 år vars huvuduppdrag är att möjliggöra ungas delaktighet och inflytande över sin fritid och samverka med andra fritidsaktörer. En ungdoms / aktivitetscoach finns anställd för att stötta unga att genomdriva egna initiativ. Aktivitetsbyrån har sedan starten 2010 drivits av Studieförbundet på uppdrag av Kultur och fritidsnämnden.

Fabriken är en fastighet som inrymmer rep-, studio, dans, - spelningslokal samt yta för caféverksamhet, vilka kan nyttjas av unga samt andra invånare. En grupp som i hög utsträckning har nyttjat lokalerna är pensionärsföreningar. Denna utredning omfattar inte pensionärer, men dessa grupper har erbjudits nya lokaler som ersätter Fabriken.

Fastigheten ägs av Skanska och har hyrts av nämnden. Aktivitetsbyråns coach har haft sin arbetsplats i Fabriken. Det är dock viktigt att skilja på begreppen Aktivitetsbyrån och Fabriken. Under åren har Fabriken kommit att bli synonymt med båda.

4. Förslag till ny organisation för Aktivitetsbyrån och till ersättningslokaler för Fabriken

Nämndens uppdrag att arbeta med ungas mötesplatser och ungas inflytande och delaktighet kvarstår. Förändringen ligger i vilken organisation som ska omhänderta uppdragen samt vilka mötesplatser / lokaler som ska ersätta Fabrikens efter stängning i juni 2018.

Aktivitetsbyrån

Kultur och fritidskontoret föreslår att verksamheter som ersätter Aktivitetsbyrån fortsättningsvis bedrivs i kommunal regi. Kontoret föreslår att delar av Aktivitetsbyråns uppdrag övergår till den nya verksamheten idélabbet med start från hösten 2018. Idélabbets lokaler placeras i Kulturhuset vilket ger verksamheten en central placering.

Precis som nuvarande uppdrag med ungas inflytande och delaktighet ska Idélabbets coacher möjliggöra för unga att utöva inflytande och delaktighet. Vidare ska de i samverkan med ungdomsverksamheter och övriga aktörer arbeta för att åstadkomma fler möten mellan- och mötesplatser för unga.

Vidare föreslås att uppdraget med att tillhandhålla musik- och studiocoacher övergår till fritidsgården och kulturskolan med start från hösten 2017. Kompetens för detta finns i dessa verksamheter. Ingången till musik- och studiocoacher går bl. a via idélabbet vilket möjliggör för andra än kulturskolan och fritidsgårdens besökare att ta del av dessa coacher.

Fabriken

Kontoret föreslår att Fabriken ersätts med lokaler inom kommunens befintliga lokalbestånd. Studio och-replokaler föreslås att förläggas i Ekebyhovsskolans byggnad. Danslokalen föreslås ersättas av framförallt Sanduddens skolas rörelserum där dansarna har högsta prioritet.

De lokaler som i dagsläget inte kan ersättas är spelningslokalen och café/uppehållsdelen. De senaste åren har det dock inte funnits någon efterfråga på spelningslokalen. Cafédelen har inte heller nyttjats som ett ungdomscafé utan har varit en plats för möten.

Enligt kommunstyrelsens beslut om långsiktig utveckling av kulturhuset ska förenings- och ungdomslokaler finnas i källarplan vilket är en förlängning av idélabbets placering i nuvarande bibliotekslokaler. Kulturhusets utbyggnad kommer ske i etapper med start för projektering 2019 och byggstart 2022.

Konsekvensanalys av förslaget

Kultur- och fritidskontoret bedömer att konsekvenserna av förslaget gällande aktivitets-byrån blir obetydliga för målgruppen eftersom samtliga delar av verksamheten ersätts. Eftersom coachuppdraget förläggs på flera personer skapas dessutom bättre möjligheter att fler nås av resursen. Förändringen förväntas gynna målgruppen.

Konsekvenserna för de som idag nyttjar Fabrikens studio-, rep och danslokalerna blir framför allt en omställning från en lokal till andra. Deras möjlighet att utöva dessa intressen påverkas inte av förslaget. Information har anslagits på Fabriken och hemsidor om byte av lokaler.

Angående lokalen för spelningar har nyttjandet varit lågt de senaste åren, vilket indikerar på att behovet eller intresset av Fabrikens spelningslokal inte varit stort. Konsekvensen torde därmed bli små eller obefintliga av att den lokalen upphör. Däremot behöver det finnas möjlighet att vid intresse och behov kunna arrangera spelningar för publik. Intresset för frågan behöver bevakas.

Samverkansvinster

Kontoret ser samverkansvinster i detta förslag genom att ungdomsfrågorna omhändertas av en och samma organisation inom kultur och fritidsförvaltningen. Genom att använda befintliga resurser som personal, kompetens och lokaler kan dessa utnyttjas mer effektivt.

Idélabbet, fritidsgården och kulturskolan kommer genom denna organisation och arbetsätt att öka sin tillgänglighet för målgruppen, vilket är ett av deras grundläggande uppdrag.

5. Ytterligare förstärkning av ungas mötesplatser

För att ytterligare förbättra ungas tillgång till mötesplatser planeras ytor för fysisk aktivitet i utemiljö att iordningställas i Ekebyhovsdalen. Dessa kommer bestå av spontanidrottsytor, plats för street-aktiviteter (skejt, rail och kickbike) med parkbänkar och belysning, samt en lekplats för yngre barn. Dessa ytor kommer att färdigställas under 2018-2019. Behoven av fler attraktiva utemiljöer har framkommit i flera kultur- och fritidsvaneundersökningar bland barn och unga. Senast i fokusgruppsintervjuer våren 2018. Se under rubrik 6.

Fritidsgårdarna kommer att få utökade uppdrag att inkludera äldre ungdomar i sin plats-obundna verksamhet (aktiviteter som sker på annan plats än fritidsgården), vilket inte görs idag. På sikt kommer det tilltänka badhuset bli ytterligare ett inslag i mötesplatserna för unga.

6. Ungas involvering under våren 2018, inför beslut om Aktivitetsbyråns framtid

Enligt barnkonventionens artikel 12 har ”varje barn rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Barnets åsikt ska beaktas i förhållande till barnets ålder och mognad”. Vidare säger artikel 13 att ”varje barn har rätt till yttrandefrihet, att tänka, tycka och uttrycka sina åsikter”.

Under våren 2018 har en utredning bedrivits där ungas synpunkter har inhämtats kring framtida mötesplatser och ungas möjlighet till inflytande och delaktighet i kommunen.

Utredningen har genomförts genom kvalitativa gruppintervjuer (fokusgrupper) med ungdomar från olika platser i kommunen och med skilda fritidsintressen. Resultatet från dessa intervjuer har format en webbaserad enkät med konkreta frågor, som ca 500 ungdomar har svarat på.

Det tredje och sista steget var tänkt att bli en workshop för att ta fram konkreta förslag på hur kultur och fritidskontoret ska arbeta vidare med ungas mötesplatser men pga av för litet intresse bland unga ställdes workshopen in och ersattes med telefonintervjuer.

6.1 Vad säger unga i kommunen om:

Mötesplatser

Genom fokusgrupperna och webb-enkäterna framkommer ingen samstämmig bild av hur en mötesplats för unga bör se ut. Bilden som unga ger kring inriktning och innehåll är spretig. Det är högst förståeligt då ungdomsgruppen består av individer med vitt skilda intressen och behov.

Den samstämmighet som ändå kan uttydas ur undersökningarna är att unga anser att *tillgången* till mötesplatser på kvällar och helger är mycket viktigt. Vidare anser de flesta unga att den bör ligga lättillgängligt med vuxen personal på plats.

Förutom personalbemannade mötesplatser uttrycker unga behov av trevliga mötesplatser utomhus i form av fler parkbänkar och bättre belysning på trygga platser.

Inflytande och delaktighet

Sju av tio uttrycker en vilja att vara med och tycka till om frågor när kommunen fattar beslut som rör dem. Lika många vet inte hur man går tillväga idag om man har frågor, åsikter eller idéer som man vill föra fram till kommunen. Trots att många uttrycker att de vill vara med och påverka har det varit svårt att

engagera ungdomar på deras fritid att bidra till ungdomsutredningen, däremot har det fungerat mycket bra att engagera unga på skoltid. Att hitta passande former för ungas delaktighet och inflytande är ett arbete som behöver arbetas vidare med.

7. Kultur och fritidskontorets erfarenheter och samlade kunskaper från tiden med Aktivitetsbyrån samt Fabriken

De lärdomar som gjorts utifrån fritidsvaneundersökningar, fokusgruppsintervjuer och samtal med unga är att:

- Det är en *relativt* liten grupp (i jämförelse med unga i föreningsliv och fritidsgårdar) som nyttjat Aktivitetsbyrån eller Fabriken. I fritidsvaneundersökning från 2016 var Fabriken en av de mötesplatser som minst andel unga besökte.
- I fokusgrupps-intervjuer framkommer att den grupp som besökte Aktivitetsbyrån och Fabriken var mycket nöjd med verksamheten.
- I första hand har den nyttjande gruppen motiverats av stödet från aktivitetscoachen som möjliggjort utövandet av sitt intresse. Inte av mötesplatsen / lokalen. Fabrikens lokaler har nyttjats i relativt liten utsträckning som mötesplats.
- Skälen som angetts bland de som *inte* nyttjat Aktivitetsbyrån eller Fabriken är att lokalen ligger i otrött område och upplevs ligga avsides. Vidare har de svarat att de inte är intresserade av att själva arrangera aktiviteter eller att utöva inflytande och vara delaktig i skapandet av fritidsutbudet.
- De ungdomar som har nyttjat Aktivitetsbyrån har oftast ett specifikt intresse, t ex musik, skapande, ledarskap, arrangörskap, etc. Utmärkande för många är att de har ett eget driv och vill utöva inflytande och delaktighet. Genom åren har en rad arrangemang, projekt och aktiviteter kommit till stånd genom Aktivitetsbyrån.
- Aktivitetsbyrån har uppskattats mycket av de unga som vill utöva inflytande och delaktighet, vilket framgick i uppföljningar.
- Ungas behov och efterfrågan förändras över tid. Innan Fabrikens existens, fanns det en återkommande efterfråga av lokaler för spelningar

som rymmer publik. Det är inte ett behov som uttryckts av unga i undersökningarna.

8. Kultur och fritidskontorets slutsatser om ungas mötesplatser-

Tre huvudsakliga intresseområden finns som unga göra på sin fritid. Det är 1) socialt umgänge med kompisar, 2) idrottsutövande, 3) kulturell skapande. En och samma individ kan ha behov av förutsättningar för samtliga intresseområden.

Fokus behöver ligga på att skapa flera olika mötesplatser som håller bra kvalitet och möter olika behov. Eftersträvansvärt är också att skapa mötesplatser som kombinerar olika intresseområden.

Exempel på sådan mötesplats är Open gym som arrangerades i Mälaröhallen under våren 2018. Unga erbjöds en mötesplats där olika fysiska aktiviteter erbjöds i "låg-tröskelform" dvs, kom som du är, vad med så länge du vill, inget ombyte behövs, umgås med vänner och ta en fika. Fritidsgårdens plats-obundna verksamhet är ytterligare ett exempel där man genomför aktiviteter av olika slag på olika platser, både inom och utanför kommunen. Dessa aktiviteter attraherar en bredare målgrupp än de som vanligtvis besöker fritidsgården.

Då vi utgår ifrån vad som framkommit genom undersökningar som gjorts och erfarenheter som gjorts föreslår Kultur och fritidskontorets ett förhållningssätt till ungas mötesplatser som utgår ifrån att:

- Flera *olika* mötesplatser behövs för att möta målgruppens varierade behov.
- En mötesplats kan vara intressant för en ungdomsgeneration och ointressant för nästa. De kan uppstå och försvinna.
- För att en mötesplats ska vara intressant för unga behöver den utgå ifrån ungas intressen och behov, därför måste unga involveras i utformandet av den.
- Flera existerande mötesplatser finns för unga idag. De bör tillgängliggöras för en bredare målgrupp.

För att konkretisera arbetet med ungas mötesplatser behövs en sammanhållen organisation där samtliga ungdomsverksamheter (kommunala och ideella) ingår och finns delaktiga. Organisationen bör:

- vara följsam och lyhörd för ungas behov av mötesplatser.

- underlätta för mötesplatser att uppstå när behovet finns och försvinna då behovet försvinner.
- tillgängliggöra befintliga mötesplatser för en bredare målgrupp.
- utgå ifrån befintliga mötesplatser för unga, både kommunalt drivna och idéburna.
- underlätta samverkan mellan befintliga mötesplatser, både kommunalt drivna och idéburna.

Att åstadkomma en sådan organisation förutsätter en samordnande kraft som föreslås utgå ifrån idélabbet, ett tydlig mål om tillgängliggörande av ungas mötesplatser för fler och strategier för det, ett nätverk av mötesplatsaktörer (kommunala och ideella) samt tydliga uppdrag kring samverkan.

Ungas mötesplatser 2018

9. Yttre faktorer som påverkar beslut om fortsatt arbete

Ny organisation och ny verksamhet/ idélabbet

Från och med april 2017 övergick Kultur- och fritidsnämndens verksamhet från beställar-utförarorganisation till förvaltningsorganisation. I den nya organisationen kommer en helt ny verksamhet (idélabbet) införas med uppdrag att stötta civilsamhället att genomföra fritidsaktiviteter och utöva inflytande. Där kommer aktivitetscoacher finnas till stöd för människor som har idéer de vill genomföra. Idécoacher kommer få ett tydligt uppdrag för unga. Aktivitetsbyråns verksamhet kommer omhändertas av och utvecklas genom idélabbet.

Ungdomarna blir fler

I takt med befolkningsökningen generellt blir även ungdomsgruppen större. Under perioden 2018-2025 ökar unga i åldern 13-20 år med ca 730 personer, enligt befolkningsprognosen för Ekerö kommun. Det är av största vikt att erbjuda unga mötesplatser och möjligheter till inflytande och delaktighet för att utveckla ungas initiativ.

Ungdomskulturen är föränderlig

Ungas behov och efterfrågan på kultur och fritidsaktiviteter förändras ständigt i och med att nya kulturer uppstår. T ex har digitaliseringen påverkat möjligheten till kulturellt skapande och ökat tillgången till kulturellt utbud. Förr efterfrågade unga oftare en lokal för spelningar som kunde ta publik, vilket inte sker i dag. I dag finns möjligheten att nå ut med sin musik via digitala kanaler. En verksamhet som har unga som målgrupp måste därför bygga på föränderlighet och ha kapacitet för det.

Psykisk hälsa bland unga

Den psykiska ohälsan har stadig ökat de senaste årtiondena och inget trendbrott syns i senare års undersökningar. Orsakerna till ohälsan är inte helt klarlagda men en del förklaringar pekar mot hårdare krav i skolan, arbetsmarknadsfaktorer, ständig internet-uppkoppling och tillgänglighet.

Fritiden spelar en viktig roll för välmående genom möjligheter till, delaktighet, upplevelser, personlig utveckling och möten. Kultur och fritidsnämndens verksamheter spelar en viktig roll i främjandet av ungas hälsa. I en tid då ungdomsgruppen växer, samtidigt som den psykiska ohälsan ökar i gruppen är det viktigt att kommunen erbjuder angelägna mötesplatser för målgruppen.

10. Bakgrund och historik till Aktivitetsbyrån och Fabriken

Kommunfullmäktige antog 2005 de ungdomspolitiska målen. Målen handlar om att ge unga ”verklig möjlighet till inflytande och delaktighet” samt ge ”unga möjlighet till en aktiv fritid”.

För att konkretisera arbetet, med dessa mål inrättade Kultur och fritidsnämnden Aktivitetsbyrån år 2008. Aktivitetsbyråns kärnuppdrag var att stödja ungas egna engagemang och initiativ till att skapa olika projekt och fritidsaktiviteter samt att genom samverkan med andra aktörer åstadkomma fler fritidsaktiviteter och mötesplatser för unga. En ungdomscoach anställdes för uppdraget. Aktivitetsbyråns målgrupp var unga i åldern 17-23 år, dvs de som inte längre inkluderades i fritidsgårdens verksamhet.

Under 2009 besökte en grupp ungdomar Kultur och fritidskontoret för att presentera en idé och önskemål om en plats för bandspelningar, studio, replokal och andra fritidsaktiviteter efter ungas behov och önskemål. Kultur- och fritidskontoret upprättade ett hyreskontrakt med Skanska för en lokal, som kom att kallas Fabriken. I lokalen inrättades danssal, replokal, inspelningsstudio, lokal för spelningar och café samt arbetsrum. Aktivitetsbyrån förlades till lokalen fabriken.